

СИЛАБУС КУРСУ «Правова проблематика у ЗМІ»

Ступінь вищої освіти: *бакалавр*
Спеціальність: *061 Журналістика*
Освітня програма: *Правова журналістика*
Рік навчання *II семестр III*
Кількість кредитів: *5*
Мова викладання: *українська*

Керівник курсу

ПП: к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного права та судочинства
Оксана ШЕВЧУК
yashchushchak@gmail.com +380667647402

Контактна інформація

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Правова проблематика у ЗМІ» є обов'язковою дисципліною професійної підготовки журналістів кваліфікаційного рівня «бакалавр», призначений для вивчення специфіки роботи журналіста з правовою проблематикою.

Правова проблематика висвітлюється у центральних і регіональних медіа щодня. Відтак працівники ЗМІ повинні знати специфіку роботи з такою інформацією та шляхи її отримання.

Інформаційний стан суспільства – визначальний фактор політичного і соціального розвитку та суверенітету країни. Від того, як відбувається збирання, збереження і поширення інформації, як функціонують системи передачі інформації, залежить ефективність державного управління, взаємини влади і суспільства. З цієї причини всі розвинуті країни приділяють увагу створенню та розвитку незалежної журналістики. Ця проблема актуальна й для нашої країни.

Вивчення дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» є важливим з огляду на її практичну спрямованість. Знання законодавства, етичних норм є передумовою для створення матеріалів на правову тематику, а також їхнього професійного аналізу. Отже, дисципліна дозволяє адаптувати студентів до практичної діяльності в галузі правової журналістики, одним з важливих завдань якої може стати генерування якісного різноформатного контенту правового/правоохоронного/правозахисного характеру. Наявність у майбутніх бакалаврів освітньо-професійної програми «Правова журналістика» знань з правової проблематики у ЗМІ забезпечить більшу ефективність їхньої діяльності. Уміння апелювати до аудиторії засобами мовлення та невербальної комунікації може стати запорукою реалізації стратегії громадсько-політичного, соціокультурного та соціально-економічного успіху.

Навчальний курс «Правова проблематика у ЗМІ» орієнтований на формування компетентності майбутнього спеціаліста, який вміє вести ефективну бесіду з правової проблематики, вирішувати комунікативні та

мовленнєві завдання у професійній ситуації, логічно правильно, точно, етично формувати журналістські виступи. Дисципліна спрямована на підвищення рівня знань у правовій проблематиці, законодавстві України, яке регламентує діяльність журналістів, володіння відповідною термінологією судової журналістики, що необхідно для роботи в цій сфері.

Курс дає змогу вивчити основні проблемно-тематичні напрямки діяльності ЗМІ, особливості організації та підготовки матеріалів з правової проблематики до опублікування. Застосування журналісткознавчих понять допомагає з позицій сучасної теорії масової комунікації простежити закони і закономірності масовоінформаційних процесів у правовій галузі, розглянути проблематику преси як можливість реалізації функцій журналістики.

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних і практичних засад професійної діяльності у галузі правової проблематики, формування вмінь створювати журналістські твори правового/правоохоронного/правозахисного характеру та навичок для аналізу таких матеріалів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоїти основи висвітлення у ЗМІ правової/судової проблематики;
- розуміти суть презумпції невинності та дотримуватися збалансованості інформації при написанні репортажів із зали суду;
- аналізувати інформацію від судової гілки влади,
- знати правила фото- та відеозйомки в залі суду,
- вивчити особливості роботи прес-служби та прес-спікера суду, бути включеними в механізми реалізації/захисту прав людини;
- проаналізувати та визначити особливості правового/правоохоронного/правозахисного спічрайтингу;
- розглянути загальні та специфічні правила, методи й техніки написання текстів на правову/правоохоронну/правозахисну тематику;
- виробити уважне і критичне ставлення до власного мовлення і суспільної мовної практики на правову тематику;
- залучити студентів до творчої роботи і сприяти засвоєнню ними методики професійної оцінки діяльності ЗМІ з точки зору завдань, що стоять перед пресою.

Предмет навчальної дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» – теорія і практика підготовки та аналізу матеріалів правового/правоохоронного/правозахисного характеру.

Міждисциплінарні зв'язки: програма дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» базується на комплексній системі підготовки високоосвіченого фахівця. Курс взаємопов'язаний із дисциплінами соціально-гуманітарного циклу та спеціальними дисциплінами, що забезпечують фахову підготовку: «Основи журналістики», «Журналістська етика», «Теорія масової комунікації», «Теорія і практика журналістської діяльності».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: предмет дисципліни, її тематику, термінологію; закони логічної побудови текстів на правову/правоохоронну/правозахисну тематику; структуру правової системи України; основи судової реформи в Україні; структуру механізмів захисту прав людини; співвідношення правоохоронної та правозахисної діяльності, залежний та незалежний вид цієї діяльності; специфіку роботи журналіста в приміщенні суду, в залі суду; правила проведення фото- та відеозйомки; правила інтерв'ювання судді та інших сторін судового процесу; отримання документів судових справ; доступ до рішень та вироків суду; принципи та рекомендації ЄС щодо співпраці ЗМІ та судової гілки влади.

вміти: працювати з інформацією правового/правоохоронного/правозахисного характеру; отримувати доступ до такої інформації; подавати інформаційні запити до правоохоронних органів та судів; оскаржувати недоступ до інформації; вести фото, відеозйомку судових засідань; готувати якісний контент на правову/правоохоронну/правозахисну проблематику.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання / Способи контролю
ЗМІ. Робота журналіста з інформацією правового характеру			
2 / 2	Тема 1. Теоретичні основи правової проблематики у ЗМІ	<i>Розуміти</i> необхідність вивчення дисципліни у процесі підготовки бакалавра журналістики; її значення для роботи з правовою тематикою у мас-медіа. <i>Знати:</i> предмет, завдання, місце навчальної дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» в системі підготовки журналістів; основний категоріальний апарат курсу; етапи розвитку правової проблематики у ЗМІ; мету, завдання, предмет навчальної дисципліни; короткі відомості з історії журналістикознавства; міждисциплінарні зв'язки правової проблематики у ЗМІ з політологією, логікою, психологією, лінгвістикою, етикою, теорією комунікації, правознавством та журналістикою. <i>Вміти:</i> аналізувати особливості правової проблематики у медіа; здійснювати пошук вдалих форм для	Бліц-опитування, виконання практичних завдань до теми, інтерактивні презентації окремих фактів з історії правової проблематики у мас-медіа, кейс-метод для аналізу правової тематики у сучасних ЗМІ.

		матеріалів на правову тематику.	
2 / 2	Тема 2. Гарантовані законодавством шляхи отримання інформації журналістами	<i>Знати:</i> гарантовані шляхи отримання інформації журналістами: законодавче регулювання в Україні та за кордоном. <i>Вміти:</i> використовувати знання щодо законодавчих гарантій на отримання інформації.	Практичні завдання щодо підготовки інформаційних запитів.
2 / 0	Тема 3. Судова система в Україні. Робота журналіста з інформацією правового характеру	<i>Розуміти</i> специфіку діяльності судової системи в Україні, а також особливості роботи журналіста з інформацією правового характеру. <i>Знати:</i> структуру правової системи України; основи судової реформи в Україні; структуру механізмів захисту прав людини. <i>Вміти:</i> працювати з інформацією правового/правоохоронного/правозахисного характеру; отримувати доступ до такої інформації; подавати інформаційні запити до правоохоронних органів та судів.	Усне опитування, виконання практичних завдань до теми, робота з таблицями у малих групах.
2 / 2	Тема 4. Доступ на судові засідання	<i>Розуміти:</i> особливості проведення судових засідань в Україні. <i>Знати:</i> специфіку роботи журналіста в приміщенні суду, в залі суду; правила проведення фото- та відеозйомки. <i>Вміти:</i> отримувати доступ до інформації суду; подавати інформаційні запити до правоохоронних органів та судів; оскаржувати недоступ до інформації; вести фото, відеозйомку судових засідань	Практичні завдання до теми, робота з таблицями у малих групах.
2 / 2	Тема 5. Фото та відеознімання в залі судових засідань	<i>Розуміти</i> правила поведінки в залі судових засідань. <i>Знати</i> нормативні документи, які регламентують правила поведінки в залі судових засідань. <i>Вміти:</i> вести фото, відеозйомку судових засідань; готувати якісний контент на правову/правоохоронну/правозахисну проблематику.	Моделювання ситуацій. Практичні завдання. Тести.
2 / 1	Тема 6. Доступ до судових рішень і матеріалів судового процесу	<i>Розуміти</i> законодавче регулювання доступу до судових рішень і матеріалів судового процесу. <i>Знати</i> особливості проведення	Усне опитування, контент-моніторинг

		судових засідань в Україні; правила отримання інформації із судів, специфіку конфіденційної інформації та державної таємниці. <i>Уміти</i> подавати інформаційні запити до правоохоронних органів та судів; оскаржувати недоступ до інформації.	медіапростору, моніторинг законодавства України та інших країн.
2 / 1	Тема 7. Журналісти та учасники судового процесу	<i>Розуміти</i> правила спілкування з суддями; з учасниками судового процесу; особливості звільнення від відповідальності. <i>Знати</i> правила інтерв'ювання судді та інших сторін судового процесу; отримання документів судових справ; доступ до рішень та вироків суду; принципи та рекомендації ЄС щодо співпраці ЗМІ та судової гілки влади; <i>Вміти</i> працювати з інформацією правового/правоохоронного/правозахисного характеру; отримувати доступ до такої інформації.	Усне опитування, виконання; практичних завдань до теми, робота з таблицями у малих групах, брейнстормінг
ЗМ II. Робота журналіста з представниками поліції та пенітенціарної системи			
2 / 2	Тема 8. Робота прес-секретаря суду (прес-аташе). Прес-центр судової влади в Україні	<i>Розуміти</i> суть роботи прес-секретаря суду, інших правоохоронних органів. <i>Знати</i> особливості діяльності судової влади в Україні, специфіку роботи, завдання прес-центрів, особливості співпраці з ними. <i>Вміти:</i> визначати стратегію роботи прес-служб судової влади України, вибудувати комунікацію із представниками мас-медіа, а також судовими органами.	Бліц-опитування, виконання практичних завдань до теми, створення графічних карт знань, робота в малих групах: написання прес-релізів, клопотання.
3 / 4	Тема 9. Види прав людини та їх онтологія	<i>Розуміти:</i> структуру механізмів захисту прав людини. <i>Знати:</i> співвідношення правоохоронної та правозахисної діяльності, залежний та незалежний вид цієї діяльності; закони логічної побудови текстів на правову/правоохоронну/правозахисну тематику. <i>Вміти:</i> визначати та відстоювати права людини; писати тексти на правову/правоохоронну/правозахисну тематику.	Бліц-опитування, виконання практичних завдань до теми, створення графічних карт, робота в малих групах: усна презентація результатів.

3 / 4	Тема 10. Співпраця працівників мас-медіа та правоохоронних органів	<i>Розуміти:</i> особливості співпраці працівників мас-медіа та правоохоронних органів. <i>Знати:</i> специфіку роботи правоохоронних органів, завдання прес-служб, особливості співпраці з ними. <i>Вміти:</i> вибудувати комунікацію із представниками мас-медіа та правоохоронних органів.	Бліц-опитування, виконання практичних завдань до теми, робота в малих групах, усна презентація результатів, моделювання проблемної ситуації.
2 / 2	Тема 11. Особливості співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ в Україні	<i>Розуміти</i> особливості співпраці працівників мас-медіа та пенітенціарної системи. <i>Знати:</i> специфіку роботи пенітенціарної системи, завдання їхніх прес-служб, особливості співпраці з ними. <i>Вміти:</i> вибудувати комунікацію із представниками мас-медіа та пенітенціарної служби; спілкуватися із засудженими відповідно до правил.	Усне опитування, створення інфографіки, графічних карт знань, робота в групах під час аналізу специфіки співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ.
2 / 2	Тема 12. Специфіка висвітлення прав дитини	<i>Розуміти</i> специфіку висвітлення прав дитини. <i>Знати:</i> права дитини та не порушувати їх під час підготовки матеріалів на дитячу тематику. <i>Вміти:</i> аналізувати журналістські матеріали з висвітлення прав дитини, професійно готувати їх, не порушуючи журналістських стандартів.	Бліц-опитування, створення інфографіки, робота в групах з метою аналізу матеріалів з висвітлення прав дитини.
2 / 2	Тема 13. Взаємодія ЗМІ з правозахисними організаціями	<i>Розуміти</i> особливості взаємодії ЗМІ з правозахисними організаціями. <i>Знати</i> способи організації співпраці засобів масової інформації з правозахисними організаціями; правила проведення прес-конференцій, фактори, що визначають доцільність проведення прес-конференції; методичку підготовки опорних матеріалів, структуру й дизайн інформаційних брошур. <i>Вміти:</i> розробляти програму прес-конференції, визначати коло запрошених та оптимальний таймінг, готувати опорні матеріали до прес-конференції.	Підготовка і проведення прес-конференції

0 / 2	Тема 14. Аналіз матеріалів на правову проблематику у медіа	<i>Розуміти</i> тенденції розвитку видань, які спеціалізуються на правовій тематиці; професійно аналізувати журналістські матеріали на правову проблематику. <i>Знати</i> параметри оцінки журналістських матеріалів на правову проблематику; журналістські стандарти та особливості їхнього дотримання. <i>Вміти:</i> аналізувати матеріали на правову проблематику професійно.	Виконання практичних завдань до теми, робота в групах під час аналізу матеріалів на правову проблематику.
-------	--	--	---

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ). Режим доступу: <http://umdpl.info/>.
2. Взаємодія з поліцією у зоні проведення АТО: практичний poradnik. К.: Асоціація УМДПЛ, 2016 р. 96 с.
3. Відкритість судових процесів: українська практика і міжнародні стандарти // <http://osvita.mediasapiens.ua/material/3603>
4. Катвання та неналежне поведіння з дітьми, які перебувають в конфлікті з законом в Україні. Харків, 2016. 23 с.
5. Кодекс поведінки монітора мобільної групи з моніторингу забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності органів внутрішніх справ. ХІСД, 2007 р. 32 с.
6. Мобільні групи з моніторингу забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності ОВС: Практичний посібник. Харків, ХІСД, 2016 р. 360 с.
7. Національний превентивний механізм в Україні. К., 2015.
8. Пенітенціарна система та права людини: правовий посібник / Федорук О.О., Яковець І.С., Бондаренко О. А. К. : Асоціація УМДПЛ, 2016 р. – 256 с.
9. Права людини в діяльності української поліції – 2016. Науково-практичне видання. К. : Софія-А, 2017 р. 304 с.
10. Права дитини в закладах соціальної реабілітації в Україні. К., 2023. 56 с.
11. Права людини за ґратами: практичний посібник К. : Асоціація УМДПЛ, 2016 р. 256 с.
12. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № REC (2003).
13. «Про надання інформації щодо кримінального судочинства через засоби масової інформації», ухвалена Комітетом міністрів 10.07.2003 р.
14. Nguyen, A. (2024). Journalism Between Science and Development—A Decolonised and Dewesternised Normative Framework. *Journalism Studies*, 25(5), 441–458. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2342097>
15. Guenther, L. 2019. “Science Journalism.” In: Oxford Research Encyclopaedia of Communication. Oxford: OUP. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.901>.
16. Kalyango, Y., F. Hanusch, J. Ramaprasad, T. Skjerdal, M. S. Hasim, N. Muchtar, M. S. Ullah, L. Z. Manda, and S. B. Kamara. 2017. “Journalists’ Development Journalism Role Perceptions.” *Journalism Studies* 18 (5): 576–594.
17. Lugo-Ocando, J., and A. Nguyen. 2017. *Developing News: Global Journalism and the Coverage of Development in the “Third World”*. London: Routledge.
18. Massarani, L., M. Entradas, L. Neves, and M. Bauer. 2021. “Global Science Journalism Report 2021.” <https://www.scidev.net/wp-content/uploads/Global-Science-Journalism-Report-2021.pdf>.
19. Meltzer, K., and E. Martik. 2017. “Journalists as Communities of Practice: Advancing a Theoretical Framework for Understanding Journalism.” *Journal of Communication Enquiry* 41 (3): 207–226.
20. Nguyen, A., and D. Catalan. 2020. “Digital Mis/Disinformation and Public Engagement with Health and Science Controversies: Fresh Perspectives from Covid-19.” *Media and Communication* 8: 2. <https://doi.org/10.17645/mac.v8i2.3352>.

21. Bidzilya Yuriy, [Haladzhun Zoriana](#), [Harmatiy Olha](#), [Kunanets Nataliia](#), [Shunevych Khrystyna](#). Hate speech in media towards the representatives of roma ethnic community /COLINS-2021: 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, 2021. April 22–23, [URL:http://ceur-ws.org/Vol-2870/paper56.pdf/](http://ceur-ws.org/Vol-2870/paper56.pdf/)
22. Yuriy M. Bidzilya, Yevhen O. Solomin, Nataliia V. Tolochko, Halyna V. Shapovalova and Yaroslava M. Shebeshtian The Media Image of the Multinational Transcarpathia: The Problems of the Search for Ethnic and Civil Identities. International Journal of Criminology and Sociology, 2020, 9, Pp. 2972–2983.
23. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Закарпатські медіа крізь призму етнотолерантності : монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
24. Bidzilya Yuriy. Intercultural Communication: Strategies, Challenges and Research. Chapter 3. The Gypsy Media in Transcarpathia: The Problems of Intercultural Communication and Overcominh the Status of Social Outsiders of the Ethnic Group. Nova Science Publishrs, Ins. New York, 2017. С. 69–87.
25. Бідзіля Ю.М. Періодика транскордоння в контексті міжнаціональної комунікації. Монографія. Ужгород: Вид-во ПП «АУТДОР-ШАРК», 2016. 472
26. Соломін Є. О. Сім років російсько-української війни на сході України: шляхи повернення анексованого інформаційного простору. Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи : матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції. Тернопіль. 15 квітня 2021 р. С. 25–28.
27. Yuriy M. Bidzilya, Yevhen O. Solomin, Nataliia V. Tolochko, Halyna V. Shapovalova and Yaroslava M. Shebeshtian. The Media Image of the Multinational Transcarpathia: The Problems of the Search for Ethnic and Civil Identities. International Journal of Criminology and Sociology, 2020, 9, Pp. 2972–2983.
28. Актуальні тенденції розвитку сучасних мов : колективна монографія. [Г. П. Бондаренко, А. М. Галенко, І. Я. Глуховцева, О. А. Карловас, І. М. Кошман, О. Л. Кравченко, О. С. Куцевська, Є. О. Соломін. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 184 с.
29. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Закарпатські медіа крізь призму етнотолерантності : монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.

Інформаційні ресурси

1. Судова влада України www.court.gov.ua
2. Офіс ради Європи в Україні www.coe.kiev
3. Практика європейського суду з прав людини www.eurocourt.org.ua
4. Проект «Україна: верховенство права» www.ukrainerol.org.ua
5. Центр суддівських студій www.judges.org.u
6. Українська асоціація медіа-юристів www.mediapravo.org.ua

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансове право» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять	Підсумкова письмова робота	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять	Підсумкова письмова робота	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час виконання завдань тренінгу	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи блоку 1 і 2	Тестові завдання Задачі Теоретичне питання

Оцінювання

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом